

Załącznik do Uchwały Nr
Rady Miejskiej w Mroczy
z dnia 28 marca 2013r.

**GMINNY PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY
DLA MIASTA I GMINY
MROCZA NA LATA 2013-2015**

Przygotowała: Gabriela Trzeciakowska Dyrektor Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mroczy

I. Wstęp

Rodzina jest podstawową grupą społeczną istniejącą od najdawniejszych czasów.

Już Arystoteles wskazywał na jej priorytetową rolę w życiu społecznym, twierdząc, że rodzina jest „soczewką”, w której odzwierciedla się całe społeczeństwo. August Comte z kolei uważał rodzinę za najważniejszą „podstawową grupę społeczną, na której opiera się całe społeczeństwo”.

Rodzina bardzo intensywnie uczestniczy w przemianach społecznych – ulega przemianom pod wpływem czynników zewnętrznych oraz w trakcie swych przemian sama wpływa modyfikująco na zewnętrzne układy społeczne, a wpływy te bywają niejednokrotnie bardzo istotne i nie sposób nie brać ich pod uwagę.

W obrębie określonego typu środowiska społecznego występują w większości rodzin zbliżone warunki wychowawcze. Wynikają one z tradycji, jednakowej dla wszystkich mieszkańców danego środowiska, oraz z uwarunkowań społeczno – ekonomicznych. Biorąc po uwagę poziom funkcjonowania wychowawczego rodzin zamieszkujących określone środowisko, wyróżnia się pięć różnych kategorii rodziny:

- 1) rodzina normalna;
- 2) rodzina wzorowa;
- 3) rodzina wydolna wychowawczo;
- 4) rodzina niewydolna wychowawczo;
- 5) rodzina patologiczna.

Ad 1) *rodzinę normalną* określamy jako rodzinę zawierającą jak najwięcej, a w miarę możliwości cały zespół cech typowych, najczęściej występujących w rodzinach zamieszkujących określone środowisko. Rodzina taka posiada szereg elementów wychowawczych, które w danym środowisku występują najczęściej. To taka rodzina, która stwarza przez swoją działalność warunki sprzyjające prawidłowemu rozwojowi psychicznemu i fizycznemu dzieci, niesprzecznemu z ogólnospołecznym kierunkiem wychowania.

Ad 2) *rodzina wzorowa* stwarza swym dzieciom najlepsze warunki wychowawcze w stosunku do innych kategorii rodzin zamieszkujących dane środowisko, wskazując dążność do stałego podnoszenia poziomu wychowawczego. Poszczególne elementy działalności wychowawczej tej rodziny są wyższe, o większym nasileniu, niż to mające w rodzinie normalnej.

Ad 3) *rodzina wydolna wychowawczo* charakteryzuje się tym, że warunki wychowawcze bywają tam niekiedy zachwiane, podobnie jak jej ogólne funkcjonowanie.

Występują tam dorywczo niedomagania i odchylenia we wszystkich elementach działalności wychowawczej. Mimo tych zakłóceń, czyni ona wysiłki, żeby swoją niepewną chwilowo sytuację poprawić. Jest w niej poczucie odpowiedzialności za wychowanie dzieci. Towarzyszą jej „normalne” kłopoty i konflikty, które jednak samodzielnie pokonuje bez interwencji z zewnątrz.

Ad 4) *rodzina niewydolna wychowawczo*, w której dochodzi często do zaburzeń we współżyciu rodzinnym, co wiąże się na ogół z niepowodzeniem życiowym poszczególnych członków rodziny. Funkcjonowanie wychowawcze tej rodziny jest także nieodpowiednie. Uwidacznia się to przede wszystkim w stałych konfliktach rodziny ze szkołą. Brak jest w niej jakichkolwiek planów życiowych, żyje się w niej „z dnia na dzień”. Aspiracje życiowe rodziców i innych członków rodziny są na ogół mało wartościowe społecznie lub nierealne. Większość elementów działalności wychowawczej rodziny wyraźnie odbiega od poziomu rodziny normalnej. Są to często rodziny niekompletne (śmierć jednego z rodziców, rozwód, porzucenie) lub kompletne, ale współżycie małżonków jest tam na krawędzi rozbicia. Czynniki ekonomiczne są tam z reguły bardzo trudne, ale może się zdarzyć, że rozłam więzi

rodzinnej następuje z nadmiaru środków materialnych lub nieracjonalnego ich użytkowania. Niekiedy ten typ rodziny jest już wymiarem znacznego ryzyka społecznego.

Ad 5) rodziny patologiczne stanowią margines każdego społeczeństwa. Zaliczamy do nich rodziny, których członkowie pozostają w stałej kolizji z prawem i moralnością. W rodzinach tych następuje trwały rozkład współżycia wewnątrz rodziny, faktyczne zerwanie więzi rodzicielskiej i małżeńskiej. Rodzina ta jest też w trwałym konflikcie z działalnością wychowawczą szkoły. Brak jest w niej z reguły stałych podstaw ekonomicznych. Prawie wszystkie elementy działalności wychowawczej rodziny odbiegają znacznie od poziomu tych, które reprezentuje rodzina normalna. Są to najczęściej rodziny o skumulowanych czynnikach patogennych. Czego konsekwencją dla dzieci jest dziedziczenie stanu położenia społecznego rodziny - niejako powtarzanie drogi życiowej swych rodziców..

Rodzina jest podstawową komórką społeczną oraz naturalnym środowiskiem wychowawczym zapewniającym prawidłowy rozwój wszystkich jej członków, w szczególności dzieci. Obowiązkiem gminy jest dbanie o dobro swoich mieszkańców, a co za tym idzie wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych i niepotrafiących pomyślnie rozwiązać swoich sytuacji kryzysowych. Szukając prób pomocy dziecku, uwagę należy skupić nie tylko na problemach dziecka, ale także na problemach jego rodziny, bo to w dezintegracji rodziny tkwi źródło sieroctwa społecznego. Wśród czynników, które składają się na dezintegrację rodziny, wymienić należy: niski poziom kulturalny, intelektualny oraz moralny dorosłych, niezaradność życiową członków rodziny, brak stabilizacji zawodowej i materialnej, niewydolność wychowawczą rodziców i zaniedbywanie obowiązków opiekuńczych względem dzieci, a także alkoholizm jednego lub obojga rodziców, karalność sądową, przejawy psychopatii, maltretowanie oraz znęcanie się nad dzieckiem. Zazwyczaj niekorzystne sytuacje w rodzinie współwystępują ze sobą.

Skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta we współpracy ze środowiskiem lokalnym, w tym sąsiedzkim, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, Kościołem i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami pozarządowymi.

Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości. Chodzi tu nie tylko o kontaktowanie się z rodziną, ale o współpracę z nią, a więc obustronny wysiłek – ze strony pracowników pieczy zastępczej i rodziców - zmierzającą do przywrócenia naturalnych więzów i normalizacji życia rodzinnego.

Prowadzenie profilaktycznych działań wspierających dziecko w rodzinie jest formą pomocy tańszą i bardziej skuteczną. Natomiast praca z rodziną biologiczną w przypadku, gdy zaistniała konieczność umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, ma na celu jak najszybszy powrót dziecka do rodziny. Działania wspierające w utrzymaniu pełnej rodziny wskazane są zarówno ze względów społecznych, jak i ekonomicznych, gdyż służą obniżeniu kosztów gminy związanych z pobytem dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Program będzie miał, zatem charakter zróżnicowany, zarówno profilaktyczny jak i interwencyjny w zależności od celów i poszczególnych zadań prowadzących do ich realizacji.

II. Podstawa prawna:

- a) ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U.z 2011r. , Nr 149, poz. 887),
- b) ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2013 r. poz. 182),
- c) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.),
- d) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70 , poz. 473 z późn. zm.),
- e) ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485 z późn. zm.).

III. Diagnoza społeczna

1. Dane statystyczne

Tab. 1 Dane statystyczne dotyczące rodziny w 2002 roku

Rodziny w gospodarstwach domowych wg typów rodzin									
Liczba Rodzin w gospodarstwach	2349	Małżeństw a z dziećmi	Małżeństwa bez dzieci	Partnerzy z dziećmi	Matki z dziećmi	Ojcowie z dziećmi			
		1558	403	18	321	44			
jednorodzinnych	1985	1388	303	14	232	39			
dwurodzinnych	358	168	99	4	77	5			
Trzy i więcej	6	2	1	-	3	-			
Rodziny z dziećmi w gospodarstwach domowych według liczby dzieci o lat 24 pozostających na utrzymaniu oraz typu rodziny									
	ogółem		Rodziny bez dzieci do lat 24 pozostających na utrzymaniu	Rodziny z dziećmi do 24 lat pozostające na utrzymaniu					Liczba dzieci w rodzinie ogółem
	Miasto	Wieś		razem	1	2	3	4 i więcej	
ogółem	1932		388	1544	610	541	262	131	3952
	917	1015							
Małżeństwa z dziećmi	1558		225	1333	478	500	240	115	3319
	739	819							
Partnerzy z dziećmi	18		1	17	4	3	6	4	51
	11	7							
Matki z dziećmi	312		133	179	118	36	14	11	512
	151	161							
Ojcowie z	44		29	15	10	2	2	1	

dziećmi	16	28							70
---------	----	----	--	--	--	--	--	--	----

Źródło: Z danych opracowanych na podstawie spisu powszechnego z 2002 roku na terenie Gminy Mrocza

Tab.2 Liczba Ludności w Gminie Mrocza

Rok	31.12.2006	31.12.2011	31.12.2012
Liczba ludności w Gminie Mrocza w tys.	9298	9341	9313

Źródło: UMiG Mrocza

Tab. 3 Wybrane dane demograficzne w 2011 roku

L.p.	wskaźnik	dane
1	Ludność (w tys), w tym: - kobiety	9341 4397
2.	Urodzenia żywe	116
3.	Zgony	65
4.	Przyrost naturalny	51
5.	Saldo migracji ogółem	19
6.	Ludność w wieku: - przedprodukcyjnym - produkcyjnym - poprodukcyjnym	2139 5988 1214
7.	Ludność według wieku edukacyjnego: 0-2 3-6 7-12 13-15	3721 454 661 361
8.	Pracujący	726
9.	Zarejestrowani bezrobotni	838
10.	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	14,0
11.	Wydatki na przeciwdziałanie alkoholizmowi	76084 tys zł
12.	Wydatki na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	6126,5 tys zł
13.	Wydatki na oświatę i wychowanie	9792 tys zł

Źródło; Dane urzędu statystycznego w Bydgoszczy stan na koniec 2011 roku.

2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Problemy związane z nadużywaniem lub uzależnieniem od alkoholu uwidaczniają się w danych przekazanych przez komisję. W roku 2012 odbyło się 12 spotkań w pełnym składzie. Przeprowadzono 96 rozmów profilaktycznych. Wpłynęło 49 wniosków celem skierowania na leczenie odwykowe osób nadużywających alkoholu. Skierowano 13 wniosków do sądu o leczenie przymusowe, 5 osób zadeklarowało poddać się leczeniu dobrowolnemu szpitalnemu. Komisja pod swoim nadzorem posiada 281 osób. Ogółem 2012 roku zostało zgłoszonych do GKRPA 13 nowych osób, z tego 3 kobiety, w wieku 21 lat i wyżej.

3. Straż Miejska

W 2012 roku podejmowano 88 interwencji w związku z zakłóceniem porządku publicznego, o 17 mniej niż w 2011 roku, z powodu awantur domowych podjęto 73 interwencji tj. 37 mniej niż w roku poprzednim.

4. Policja

W zakresie przestrzegania prawa i porządku publicznego pod wpływem alkoholu zarejestrowano w 2012 roku różnych przestępstw popełnionych pod wpływem alkoholu, w tym m.in. znęcanie się nad rodziną i naruszenie miru domowego, w liczbie 89, o 29 więcej niż w 2011 roku. W zakresie wykroczeń popełnionych w stanie nietrzeźwym dokonano o 17 mniej takich czynów niż w 2011 roku tj. 103 czyny, dokonano również 1099 interwencji, również domowych tj. o 115 więcej niż w roku poprzednim. Zatrzymano 60 osób do wytrzeźwienia, odebrano 16 osobom prawa jazdy i skierowano 81 wniosków do Sądu Rejonowego, te wskaźniki również są wyższe niż w roku poprzednim. Sporządzono 27 Niebieskich Kart. Powyższe dane wskazują poważny problem alkoholowy wśród mieszkańców gminy Mrocza, który z kolei wpływa na dysfunkcjonalność rodzin i problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczej wobec dzieci.

5. Pomoc społeczna

Zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej „jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby, i możliwości”.

Pomoc tą organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi, pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Z kolei zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym osób i rodzin poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia oraz ich integracji ze środowiskiem.

Zwiększająca się liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale, pozbawionych zasiłku, niskie wynagrodzenia oraz duża liczba osób utrzymujących się z rent i emerytur znacznie wpływa na zmniejszenie poziomu zamożności mieszkańców gminy. Powyższe problemy powodują, że osoby korzystające z pomocy społecznej to osoby bezrobotne, samotne, niepełnosprawne, niewydolne wychowawczo, bez źródeł utrzymania lub utrzymujące się z pracy dorywczej, zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków rodzinnych, a więc świadczeń niedających gwarancji utrzymania rodziny lub osoby samotnej.

Sytuacja ta zmusiła do wprowadzenia nowych uregulowań prawnych dotyczących pomocy rodzinie w postaci ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz zmiany ustawy o pomocy społecznej, wprowadzając zmianę sposobu i zakresu pomocy społecznej.

Zadania pomocy społecznej w gminie Mrocza realizuje Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współpracując w tym zakresie z samorządem, organizacjami pozarządowymi, kościołem katolickim, fundacjami i instytucjami zajmującymi się problematyką społeczną.

5.1. Charakterystyka osób objętych wsparciem

Pomocą społeczną w Gminie Mrocza w 2011 roku objęto 394 rodzin, gdzie liczba osób w rodzinach wyniosła 1365. W roku 2012 pomocą objęto 452 rodziny, a liczba osób w tych rodzinach wyniosła już 1505.

Największą grupę osób, którym w 2011 i 2012 roku udzielono pomocy stanowią rodziny jednoosobowe (osoby samotne). Następnie rodziny trzyosobowe, czteroosobowe i pięcioosobowe osobowe w roku 2011 oraz czteroosobowe, trzyosobowe i dwuosobowe w roku 2012. Natomiast biorąc pod uwagę liczebność dzieci największa liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w 2011 i 2012 roku to rodziny z 1 i 2 dziećmi. Szczegółowe dane ilustruje tabela nr 4.

Tabela 4. Typy rodzin objęte pomocą społeczną

Rodziny objęte pomocą (liczba osób w rodzinie)	2011		2012	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
1	90	90	108	108
2	46	92	65	130
3	76	228	79	237
4	65	260	87	348
5	65	325	58	290
6 i więcej	52	370	55	392
Ogółem:	394	1365	452	1505

W tym:	2011		2012	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Rodziny z dziećmi ogółem	246	1121	263	1177
o liczbie dzieci				
1	89	300	102	343
2	78	330	79	331
3	48	257	46	239
4	17	115	21	139
5	7	51	9	69
6	3	27	3	28
7 i więcej	4	41	3	28

Źródło: MGOPS sprawozdania roczne MPiPS 2011 i 2012 rok

Analizując dane umieszczone w tabeli poniżej, można wnioskować, iż liczba rodzin dysfunkcyjnych, czyli niepoprawnie wykonujących swoje zadania, na terenie Gminy Mrocza wzrosła w roku 2011 w stosunku do roku 2008 o 10 rodzin. Ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu nakielskiego, jako najczęstsze powody dysfunkcji rodziny podawały:

- ✓ Brak wzorców opiekuńczo wychowawczych
- ✓ Uzależnienia, w tym alkoholizm
- ✓ Choroby psychiczne
- ✓ Fakt bycia rodziną niepełną
- ✓ Niezaradność życiowa
- ✓ Bezrobocie
- ✓ Ubóstwo
- ✓ Niepełnosprawność / niedorozwój intelektualny
- ✓ Przemoc
- ✓ Brak umiejętności wypełniania roli rodzica
- ✓ Niedojrzałość rodziców
- ✓ Rozpad więzi rodzinnych

Poniższa tabela przedstawia rodziny dysfunkcyjne w przedziale czasowym.

Tab. 5 Liczba rodzin dysfunkcyjnych na terenie gmin powiatu nakielskiego w latach 2008-2011

ROK	Liczba rodzin dysfunkcyjnych na terenie gmin powiatu nakielskiego					Liczba rodzin dysfunkcyjnych ogółem
	MGOPS Nakło/N.	MGOPS Szubin	MGOPS Kcynia	MGOPS Mroczka	GOPS Sadki	
2008	230	186	15	2	33	466
2009	243	202	15	3	51	514
2010	254	174	19	8	54	509
2011	230	184	25	12	50	501

Źródło: PCPR Nakło/N

Tab. 6 Liczba rodzin zastępczych z podziałem na typy i liczbę rodzin i dzieci w nich umieszczonych w powiecie nakielskim

Rok	Rodzina zastępcza spokrewniona		Rodzina zastępcza niespokrewniona		Rodzina zastępcza zawodowa wielodzietna		Pogotowie rodzinne	Razem	
	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
2007	85	b.d.	9	b.d.	0	b.d.	1	95	125
2008	78	b.d.	7	b.d.	1	b.d.	2	88	126
2009	82	106	5	7	1	4	11	90	119
2010	90	113	7	10	1	4	13	100	139
2011	75	103	9	12	2	10	9	88	120

Źródło: PCPR Nakło/N

5.2. Formy pomocy świadczone dla rodzin przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mroczy.

Na podstawie art. 36 ustawy o pomocy społecznej świadczenia pomocy społecznej dzielimy na świadczenia pieniężne i niepieniężne. Formy pomocy oraz rodzaj realizowanych świadczeń w roku 2011 i 2012 przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wskazują poniżej tabele.

Tabela 7. Świadczenia pieniężne pomocy społecznej

ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE	2011			2012		
	Liczba osób	Świadczenie w zł	Liczba osób w rodzinie	Liczba osób	Świadczenie w zł	Liczba osób w rodzinie
Zasilek stały	50	152 024	100	54	171 770	101
Zasilek okresowy	324	419 899	1 119	378	673 887	1 267
Zasilek celowy w tym:	257	75 286	984	314	74 267	1 058
Zasilek specjalny celowy	33	4 312	85	30	4 042	79
Ogółem:	388	647 209	995	448	919 924	1 383

Źródło: MGOPS sprawozdania roczne MPiPS za 2011 i 2012 rok.

W 2011 roku liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie tj. zasiłek stały wyniosła 50, zasiłek okresowy 324, zasiłek celowy 257, w tym zasiłek specjalny celowy 33, co ogółem dało liczbę 388 osób. W 2012 roku liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia pieniężne w porównaniu z poprzednim rokiem wzrosła i wynosiła odpowiednio: zasiłek stały - 54 osób, 378- zasiłek okresowy, zasiłek celowy – 314, w tym 7 osób korzystało z pomocy w formie zasiłku celowego specjalnego, a ogólna liczba osób, którym przyznano świadczenie pieniężne wyniosła 448 osoby, tj. o 60 osób

więcej. Wzrost osób korzystających z tych form wsparcia wynosi 15,5 %. Znacząco wzrosła również kwota świadczeń; z 647 209 zł w 2011 do 919 924 zł w 2012 roku tj. o 272 715 zł, to daje wzrost o około 42%.

Ze świadczeń pomocy niepieniężnej w postaci m.in. posiłków, sprawienie pogrzebu, schronienia, interwencji, zdarzenie losowego, usług opiekuńczych, domów pomocy społecznej, skorzystało w 2011 roku ogółem 360 osób, a w roku 2012 – 534 osoby. Pracę socjalną w 2011 roku prowadzono w 464 rodzinach, w 2012 w 367 rodzinach, w przeliczeniu na osoby w rodzinach daje liczbę 1564 w 2011 i 1221 w 2012 roku.

Największa liczba osób, zarówno w 2011 i 2012 skorzystała ze wsparcia w postaci pracy socjalnej oraz posiłków. Szczegółowe dane dotyczące udzielonych świadczeń niepieniężnych pomocy społecznej przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Świadczenia niepieniężne pomocy społecznej

ŚWIADCZENIA NIEPIENIĘŻNE	2011		Liczba osób w rodzinach	2012		Liczba osób w rodzinach
	Liczba osób	Świadczenie w zł		Liczba osób	Świadczenie w zł	
Posiłki	343	166 876	607	449	210 718	635
Sprawienie pogrzebu	1	2 800	1	-	-	-
Schronienie	5	3 486	5	7	14 504	8
Interwencja kryzysowa	-	-	-	10	-	2
Usługi opiekuńcze	6	36 376	15	8	26 867	8
Domy pomocy społecznej	5	145 827	5	6	110 185	6
Ogółem:	360	355 365	633	534	362 274	966
Praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne	464 rodzin – 1564 osób			367 rodzin - 1221 osób		

Źródło: MGOPS sprawozdania roczne MPiPS 2011 i 2012 rok.

Ponadto Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi stałą zbiórkę odzieży, która wydawana jest na bieżąco.

W ramach współpracy Mroteckie Stowarzyszenie „Klub Abstynenta” prowadzi dystrybucję produktów żywnościowych w ramach współpracy z Bankiem Żywności w Grudziądzu. Objęto pomocą w 2011 i 2012 roku 1650 osób, które otrzymały łącznie 113 722,5kg w 2011 roku i 1825,4 kg produktów na łączną kwotę 274 042,33zł w 2011 roku i 19 277,51zł w 2012 roku. Corocznie prowadzone są także zbiórki żywności w okresach około świątecznych.

Najczęściej występującym powodem przyznania pomocy socjalnej w Gminie Mroczu w latach 2011-2012 według danych zawartych w tabeli poniżej (Tabela 9) jest bezrobocie. Z tego powodu w roku 2011 zostało objętych pomocą 299 rodzin, a w 2012 roku 343 rodziny. Kolejne powody to niepełnosprawność 117 rodzin w 2011 i ubóstwo 124 rodziny w 2012), ubóstwo (niskie dochody), z tego powodu objęto pomocą 102 rodziny w 2011 roku oraz bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych w 2011 (94 rodziny) a w 2012 roku kolejnym powodem objęcia pomocą była niepełnosprawność -109 rodzin, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego 104 rodziny oraz potrzeba ochrony macierzyństwa 72 rodziny.

Tabela 9. Powody przyznania pomocy socjalnej

Powody przyznania pomocy	2011		2012	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	102	386	124	458
Bezdomność	8	8	13	21
Bezrobocie	299	1100	343	1 163
Niepełnosprawność	117	382	109	333
Długotrwała lub ciężka choroba	72	212	60	159
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych	94	439	104	459
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	6	7	11	24
Alkoholizm lub narkomania	24	64	36	77
Potrzeba ochrony macierzyństwa	73	437	72	415
Sytuacja kryzysowa	-	-	2	4
Przemoc w rodzinie	3	13	3	12

Źródło: MGOPS sprawozdania roczne MPiPS 2011 i 2012 rok.

W związku z tym, iż bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych znalazła się na 4, wysokim miejscu, wśród przyczyn przyznawania pomocy zachodzi uzasadniona potrzeba podejmowania działań zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

IV Cele programu

Cel główny:

Wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cele szczegółowe:

1. Poprawa jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców.
2. Zapewnienie szczególnej ochrony dzieciom w rodzinach zagrożonych.
3. Umożliwienie powrotu dzieciom z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych.

1. Cel

Poprawa jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców.

Zadania:

- ✓ Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne dla rodziców

- ✓ Opracowywanie i wdrażanie projektów i programów profilaktyczno-edukacyjnych dla rodzin i dzieci
- ✓ Kierowanie osób uzależnionych na leczenie za pośrednictwem Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, realizującej Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta i Gminy Mrocza oraz Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Mrocza
- ✓ Włączenie Zespołu Interdyscyplinarnego w rozwiązywanie problemu przemocy w rodzinie
- ✓ Kształtowanie u rodziców właściwych postaw wychowawczych zgodnych z normami i wartościami społecznymi
- ✓ Zapewnienie rodzinie wsparcia i pomocy asystenta rodziny
- ✓ Organizowanie szkoleń dla asystenta rodziny
- ✓ Nawiązanie współpracy z dziadkami, pod warunkiem, że sami są wolni od patologii

2. Cel

Zapewnienie szczególnej ochrony dzieciom w rodzinach zagrożonych.

Zadania:

- ✓ Zapewnienie pomocy usługowej dla rodzin z dziećmi, w tym opiekuńczych i specjalistycznych
- ✓ Prowadzenie placówki wsparcia dziennego i zapewnienie w niej miejsc dla dzieci oraz kierowanie dzieci na zajęcia do innych placówek tego typu
- ✓ Objęcie dzieci indywidualną terapią psychologiczno-pedagogiczną
- ✓ Kierowanie dzieci na kolonie i obozy realizujące programy przeciwdziałania uzależnieniom
- ✓ Objęcie rodzin przeżywających trudności pomocą rodzin wspierających
- ✓ Organizowanie szkoleń dla rodzin wspierających
- ✓ Kształtowanie systemu wartości u dzieci z rodzin dysfunkcyjnych
- ✓ Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej, interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym
- ✓ Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny przeżywającej trudności

3. Cel

Umożliwienie powrotu dzieciom z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych.

Zadania:

- ✓ Utrzymywanie osobistych kontaktów dzieci z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów
- ✓ Udzielenie pomocy rodzicom biologicznym w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej
- ✓ Opracowanie we współpracy z rodziną biologiczną planu pracy, który jest zbieżny z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej
- ✓ Wsparcie finansowe rodzin dostosowane do bieżących potrzeb, w tym na dojazd do dzieci
- ✓ Pomoc rodzinom w prawidłowym prowadzeniu gospodarstwa domowego
- ✓ Organizowanie treningów rodzicielskich
- ✓ Angażowanie rodziców do ponoszenia współodpowiedzialności za sprawę dziecka (wybór szkoły, zawodu, doping do nauki, do poprawy zachowania)

Do realizacji założonych celów będą prowadziły działania, których wybór zostanie poprzedzony szczegółową analizą sytuacji danej rodziny. Podstawowym narzędziem służącym do

diagnozy jest wywiad środowiskowy, przeprowadzony przez pracownika socjalnego. Pełna i efektywna realizacja celów założonych w programie będzie możliwa dzięki kompleksowemu spojrzeniu na rodzinę przeżywającą trudności oraz podjęciu systemowych rozwiązań przy współpracy wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami. Priorytetem działań jest uznanie podmiotowości dziecka oraz jego prawa do wychowania w rodzinie lub jak najszybszego powrotu do rodziny.

V. Harmonogram działań podejmowanych w programie

Tab. 10 Harmonogram działań programowych.

V. Harmonogram działań programowych

Tabela nr 3. Harmonogram działań programowych

Cele szczegółowe	Zadania	Osoba/zespół/partnerzy/odpowiedzialni za realizację
Poprawa jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców	Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne dla rodziców	psycholog, radca prawny, specjalista terapii uzależnień
	Opracowywanie i wdrażanie projektów i programów profilaktyczno-edukacyjnych dla rodzin i dzieci	MGOPS, stowarzyszenia, szkoły
	Kierowanie osób uzależnionych na leczenie za pośrednictwem Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	pracownicy socjalni, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Sąd Rejonowy, Stowarzyszenie „Klub Abstynenta”
	Włączenie Zespołu Interdyscyplinarnego działającego przy MGOPS w rozwiązanie problemu przemocy w rodzinie	pracownicy socjalni, zespół interdyscyplinarny
	Kształtowanie u rodziców właściwych postaw wychowawczych zgodnych z normami i wartościami społecznymi	pracownicy socjalni, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, asystent rodziny, rodzina wspierająca
	Zapewnienie rodzinie wsparcia i pomocy asystenta rodziny	pracownicy socjalni, asystent rodziny, Sąd Rodzinny i Nieletnich
	Organizowanie szkoleń dla asystenta rodziny	MGOPS

	Nawiązanie współpracy z dziadkami, pod warunkiem, że sami są wolni od patologii	pracownicy socjalni, dziadkowie
Zapewnienie szczególnej ochrony dzieciom w rodzinach zagrożonych	Zapewnienie pomocy usługowej dla rodzin z dziećmi, w tym opiekuńczych i specjalistycznych	pracownicy socjalni , MGOPS
	Prowadzenie placówki wsparcia dziennego i zapewnienie w niej miejsc dla dzieci oraz kierowanie dzieci na zajęcia do innych placówek tego typu	MGOPS, świetlica, PCPR
	Objęcie dzieci indywidualną terapią psychologiczno-pedagogiczną (szkoła, poradnia)	Powiatowy Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, pedagodzy szkolni, pedagog w MGOPS
	Kierowanie dzieci na kolonie i obozy realizujące programy przeciwdziałania uzależnieniom	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Kuratorium Oświaty, PCPR, pracownicy socjalni, szkoła
	Objęcie rodzin przeżywających trudności pomocą rodzin wspierających	MGOPS, rodziny wspierające
	Organizowanie szkoleń dla rodzin wspierających	MGOPS
	Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej, interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym	MGOPS
	Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny przeżywającej trudności	pracownicy socjalni, asystent rodziny, kurator

Umożliwienie powrotu dzieciom z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych	Utrzymywanie osobistych kontaktów dzieci z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów	rodziny biologiczne, opiekunowie pieczy zastępczej, pracownicy socjalni, asystent rodziny, kurator, psycholog
	Udzielenie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej	pracownicy socjalni, PUP, pracodawcy
	Opracowanie we współpracy z rodziną biologiczną planu pracy, który jest zbieżny z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej	asystent rodziny, rodzina wspierająca, pracownicy socjalni, opiekunowie pieczy zastępczej, rodzice biologiczni
	Wsparcie finansowe rodzin dostosowane do bieżących potrzeb, w tym na dojazd do dzieci	Gmina, MGOPS
	Pomoc rodzinom w prawidłowym prowadzeniu gospodarstwa domowego	asystent rodziny, sąsiedzi, rodzina wspierająca, psycholog, kurator, rodzina
	Organizowanie treningów rodzicielskich	MGOPS, prowadzący treningi rodzicielskie
	Angażowanie rodziców do ponoszenia współodpowiedzialności za sprawy dziecka (wybór szkoły, zawodu, doping do nauki, do poprawy zachowania)	pedagog szkolny, psycholog, wychowawca dziecka w szkole, pracownicy socjalni, opiekunowie pieczy zastępczej

VI. Czas realizacji programu

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny została zaplanowana na lata 2013 – 2015. Jest on dokumentem otwartym, może podlegać okresowej weryfikacji, modyfikacji i uzupełnieniu.

VII. Ewaluacja programu

Ewaluacja programu będzie oparta na gromadzeniu, analizie i interpretacji danych. Zostaną one pozyskane poprzez bezpośrednią rozmowę, obserwację lub telefoniczny kontakt z rodzicami biologicznymi, opiekunami pieczy zastępczej, środowiskiem sąsiedzkim, pracownikami instytucjonalnych form pomocy rodzinie.

Wskaźniki osiągnięcia poszczególnych celów szczegółowych:

- liczba udzielonych porad przez specjalistów
- liczba realizowanych projektów i programów profilaktyczno-edukacyjnych dla rodzin i dzieci
- liczba rodzin wymagających wsparcia
- liczba osób uzależnionych, skierowanych na leczenie
- liczba osób uzależnionych, które podjęły leczenie
- liczba osób uczestniczących w terapii dla sprawców i ofiar przemocy
- liczba rodziców świadomych właściwych postaw wychowawczych
- liczba rodzin, którym przyznano asystenta
- udział asystentów rodziny w szkoleniach podnoszących ich kwalifikacje
- udział rodzin wspierających w szkoleniach podnoszących ich kwalifikacje
- liczba rodzin wspierających zaangażowanych w pomoc dzieciom z rodzin zagrożonych
- liczba dzieci objętych terapią psychologiczno – pedagogiczną
- liczba dzieci uczestniczących w zajęciach organizowanych przez placówki wsparcia dziennego
- liczba rodzin wymagających wsparcia w formie usługowej
- liczba dzieci, którym zapewniono udział w zajęciach edukacyjnych, w tym z elementami przeciwdziałania uzależnieniom, połączonych z wypoczynkiem
- liczba dzieci utrzymujących kontakty z rodzicami biologicznymi do ogółu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej
- liczba osób, które podjęły zatrudnienie
- liczba rodzin wydatkujących otrzymane wsparcie zgodnie z przeznaczeniem
- liczba rodzin, które nabyły podstawy prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego

- liczba rodzin biologicznych dziecka, z którymi zrealizowano plan pracy zbieżny z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej
- liczba dzieci powracających do rodziny naturalnej
- liczba rodzin biorących udział w treningach rodzicielskich

Uzyskane dane pozwolą na ocenę wartości programu oraz pomogą w dalszym planowaniu, realizacji i rozwoju jego działań. Ewaluacja będzie miała charakter usprawniający i wskazujący kierunki ewentualnych zmian w zapisach programowych. Pozwoli na sprawdzenie efektywności i skuteczności przyjętych założeń oraz sposobu wydatkowania środków przeznaczonych na ich realizację.

VIII. Realizatorzy i partnerzy programu:

1. MGOPS Mroczka (Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, specjalista terapii uzależnień i przemocy w rodzinie, psycholog, pedagog, asystent rodziny, grupa samopomocowa, świetlica, pracownicy socjalni, Punkt Konsultacyjno-Interwencyjny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie).
2. PCPR Nakło nad Notecią.
3. Posterunek Policji w Mroczy.
4. Powiatowa Poradnia Pedagogiczno- Psychologicznych w Nakle nad Notecią.
5. Placówki Oświatowe na terenie Gminy Mroczka.
6. Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji w Mroczy.
7. Sąd Rejonowy w Szubinie.
8. Powiatowy Urząd Pracy w Nakle nad Notecią
9. Placówki Służby Zdrowia na terenie Gminy Mroczka.
10. Biuro Porad Obywatelskich w Mroczy.
11. Mroteckie Stowarzyszenie „Klub Abstynenta”.
12. Rodziny wspierające.
13. Inne organizacje pozarządowe.

IX. Zakładane efekty realizacji programu

1. Poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.
2. Ograniczenie liczby dzieci umieszczanych w placówkach.
3. Poprawa sytuacji dziecka w rodzinie biologicznej.
4. Poprawa stanu bezpieczeństwa rodziny i dziecka.
5. Powrót dzieci z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych

X. Źródła finansowania programu

1. Środki pochodzące z budżetu Państwa.
2. Środki własne gminy.
3. Europejski Fundusz Społeczny.
4. Inne

XI. Sposób kontroli realizacji programu

1. W terminie do dnia 31 marca każdego roku Burmistrz za pośrednictwem Dyrektora MGOPS w Mroczy składa Radzie Miejskiej roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.
2. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.